

מעדני אשר

גיליון שס"ה
(שנה ח')
חג הפסח תשע"א

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת חיה פייגא

מדוע יש חיוב לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים והאם החיוב בכל לילה?

איתא במשנה פסחים קט"ז עמוד ב' בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר שמות י"ג והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי.

נחלקו הפוסקים: האם בכל לילה יש את החיוב של לראות עצמו כאילו יצא ממצרים או דילמא רק בפסח בלילה, מההרד"ם מצוה פ"ט ס"ק כ"ד משמע שבכל לילה יש את החיוב, ובחדושי הגרי"ז כתב שאינו רק בפסח בלילה, מעדני אשר יש לדון בזה לפי טעמים דלהלן.

יש להקשות: מדוע ציורה התורה לספר בכזה אופן דוקא שיחוב כאילו שהוא יצא ממצרים.

איכא כמה הסברים:

א. הנה בחפץ חיים על התורה בפרשת בא כתב הסבר נפלא מדוע יש חיוב שיראה עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, דהנה אדם כשראה איזה מאורע מעניין שריגש אותו אז כשמספר את זה לחבירו מספרו עם התלהבות גדולה והשומע מתפעם ומקבל את הדברים, אבל אם לא ראה את המחזה רק שמע את זה מאחר, אז כשמספרו לשני אין מספר את זה בהתלהבות גדולה כל כך, והנה מצות סיפור יציאת מצרים, המטרה להנחיל הדבר לדורות הבאים, ורצתה התורה שיספר עם התלהבות גדולה כדי שישפיע את זה על הן, לכן ציוותה התורה שהסיפור צריך להיות בכזה זה התלהבות כמו שכל אחד היה שם במצרים וראה את כל המכות והניסים, ונתאר לעצמו אם היינו רואים בזמננו מחזה של קריאת ים סוף כשהיינו מספרים את זה לאחר באיזה התלהבות היה מספרים את זה, וכתב על זה בדרך הלצה כלי ראשון מבשל דהיינו מי שרואה את הדבר בעצמו זה רותח.

ב. במהר"ם חאלווה כתב על הא דאיתא בגמ' פסחים קט"ז ע"ב שצריך לומר ואותנו הוציא משם, וז"ל כלומר דאם לא הוציא גם אנו היינו משעובדים עכשיו דאי לא אין אדם מברך על נס שנעשה לאבותיו אלא עד בבן בנו כדאיתא בגמ' ברכות פרק הרואה.

יש שהקשו על המהר"ם חאלווה: מהא דאיתא בגמ' ברכות נ"ד ע"א הרואה מעברות הים, דמברך שעשה ניסים לישראל שהוא ניסא דרבים, וא"כ כ"ש בנס מצרים דהויא זכרון כללי שהוא יסוד קיומו של עם ישראל, א"כ בזה בודאי לא שייך לומר רק בנו ובן בנו, כך הקשה באוצר מפרשי התלמוד פסחים קט"ז ע"ב, וכן בספר דף על דף פסחים קט"ז מידידי הגאון המפורסם רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א.

מדוע לא מוזכר החיוב של סיפור יציאת מצרים בין החיובים שחייב האב לעשות לבנו?

בפרשת בא ג' ח' והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים.

יש לתמוה: מדוע כתוב "והגדת לבנך ביום ההוא" הרי אין חיוב של סיפור יציאת מצרים רק בלילה, כך מקשה האור החיים הקדוש בפרשת בא.

ומתרג: דבליל פסח אין לילה, דלילה כיום יאיר, לכן כתבה התורה ביום ההוא.

יש להקשות: מדוע במשנה קדושין כ"ט ע"א שכתוב שם כל החיובים שחייב האב לעשות לבנו כגון למול ולפרותו וללמדו תורה, מדוע לא כתוב במשנה נמי שיש חיוב סיפור יציאת מצרים שמונח על האב לעשות לבנו, כך מקשה בספר מאור המעודים בריסק וכן הגר"ח קניבסקי שליט"א בספרו דרך שיחה פרשת בא.

איכא כמה תרוצים:

א. חלוקה מצוה והגדת לבנך ממצות מילה ופדיונו, דהתם הקיום נעשה בבן, שהבן צריך להיות נימול ולהיות פדוי, אלא שהתורה הטילה את מעשה המצוה על האב, אבל במצות והגדת לבנך אין הקיום כלל בבן, דאין הבן אלא כחפצא של מצוה של האב, ולכן לא מנאה התנא בין הני מצות הבן על האב, כך כתב בספר מאור המעודים בריסק.

ולפי זה פושט להלכה: מה דנסתפק בבן חוץ לארץ שבא לארץ ישראל דחייב ביו"ט שני ובניו תושבים בארץ ישראל, האם חייב במצות והגדת לבנך, היות וחייב ביו"ט שני או כיון דבניו בני ארץ ישראל ואצלם אינו יו"ט לא שייך לקיים בהם מצות סיפור יציאת מצרים, ולפי יסוד הנ"ל פסק להלכה דחייב משום דמצות והגדת לבנך אינו קיום הנעשה בבן, אלא מוטל על האב לקיים מצוה זו ע"י הבן, אבל המצוה היא של האב והבן הוא רק חפצא של מצוה שעל ידו מקיים האב מצות סיפור יציאת מצרים לבו, ועל כן פשיטא שחייב אף ביו"ט שני אע"ג דבניו בני ארץ ישראל.

וכן פסק בהליכות שלמה פסח פרק ט' ס"ק ס"ו דבן חוץ לארץ שבניו תושבי ארץ ישראל שישאלו מה נשתנה, כדי שיתקיים המצוה כצורתה אע"פ שאצלם אינם יו"ט.

ב. משום דמצות והגדת לבנך זה לא רק בבן כמו שאמרו בגמ' פסחים קט"ז עמוד א' חכם בנו שואלו, ואם אינו חכם אשתו שואלתו, ואם לאו הוא שואל לעצמו, ואפילו שני תלמידי חכמים שיודעין בהלכות הפסח, שואלין זה לזה, לכן לא תנן במשנה, כך תירץ הגר"ח קניבסקי שליט"א בספרו דרך שיחה פרשת בא.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרבני הנגיד הנכבד

הרב ראובן ברייש שליט"א

מנכ"ל מוסדות בעלזא בני ברק
לעילוי נשמת אביו

הרב פנחס בן הרב ראובן ז"ל

נלב"ע י"ז ניסן תשמ"ט ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד

הרב יוסף עמרם מוזשקוביץ שליט"א

מנכ"ל מפעל הלבשה דחסידי בעלזא ירושלים

לזיכוי רבבות לרגל חג הפסח

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת

מכל יוצאי חלציו יצליח בכל אשר יפנה

האם בפסח של יציאת מצרים היה מותר לאכול או להשתות חמץ?

כתוב בפרשת בא י"ב ל"ט ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים.

וכן בהגדה **אנו אומרים** מצה זו שאנו אוכלים על שום שלא הספיק בצקן של אבותינו להחמץ, משמע שאילו היה מספיק היינו אוכלין חמץ אז.

הנה ה"ן פסחים דף כ"ה ע"ב מדפי הר"ף הקשה דמשמע מהפסוק דאי לאו גורשו ממצרים היו עושים חמץ, והרי היה יום ראשון של פסח, ואיך היה מותר לאפות חמץ, הרי כבר הוזהרו על החמץ בפרשת החודש הזה לכם.

ותירץ הר"ן: דאם לא גרשו ממצרים, היו אופין חמץ לצורך מחר, דפסח מצרים אין חימוצו נוהג אלא יום א', ולמחרת היה מותר בחמץ ובעשיית מלאכה, ועל כל יראה לא הוזהרו כלל.

ובצל"ח פסחים קט"ז הקשה עליו: וז"ל ואני תמה שזה דבר חדש שלא נצטוו במצרים על כל יראה וזה לא שמענו, ובפרשת החדש הזה לכם כתיב שאור לא ימצא בבתיכם, ואף דכתיב שבעת ימים, הרי גם באכילת חמץ כתיב שבעת ימים, ואפילו הכי לא היה נוהג רק יום אחד, ה"נ לא יראה נהג יום א'.

עוד הקשה הצ"ח: הרי שנינו פסחים צ"ה מתחלה מה בין פסח ראשון לפסח שני, פסח ראשון אסור בבל יראה ופסח שני מצה וחמץ עמו בבית, ואח"כ צ"ו ע"א שנינו מה בין פסח מצרים לפסח דורות, וחישב כמה דברים, ואם כדברי הר"ן היה לומר ג"כ פסח דורות אסור בבל יראה ופסח מצרים מותר, אלא ודאי גם פסח מצרים היה אסור בבל ויראה עכ"פ יום אחד כמו האכילה, ואם כן נשאר קושיית הר"ן.

ובשו"ת מנחת שלמה תנינא סימן נ"ח וכן הקשה בשו"ת דברי מלכאל חלק א' סימן כ"ד הקשה על הר"ן וז"ל ולכאורה אף שלא הוזהרו בבל יראה מ"מ הרי באותו היום ודאי היו אסורים בחמץ גם בהנאה, שהרי בפסח מצרים נאמר ולא יאכל חמץ הכולל גם איסור הנאה, ואיך היו מותרים לאפות בשביל מחר הרי נהנה היום בכך שיש לו אוכל מוכן וצידה לדרך למחר ונמצא נהנה מאיסורי הנאה, ומוכח דלא איכפת לן כלל בזה, כיון שלמחר יהא מותר אינו נחשב כנהנה מאיסורי הנאה, וכמו כן נראה במכירת חמץ שמותר ליהודי להציל את החמץ שמכר לגוי אם יש שריפה בבית הגוי, ואע"פ שיועד שלאחר הפסח יחזיר הגוי את החמץ ליהודי וא"כ נהנה כעת מהחמץ שיהיה לו לאחר הפסח, מפני שעכשיו הוא חמץ של הגוי אינו נחשב להנאה בזה שאחר הפסח יהיה שלו, כיון דאז יהא מותר לאכול.

ובשו"ת תורת חסד סימן כ"ה הקשה על הר"ן: כיון דביום הראשון של פסח הוזהרו על מלאכה כמבואר מדבריו עיין תוס' יו"ט על המשנה פסחים פרק ח' חולק על זה א"כ האיך היו יכולים ללוש או לאפות לצורך מחר אילו היה להם פנאי הא הויא אופה מיו"ט לחול דלוקה, דאף לרבה דאמר פסחים מ"ז ע"ב, וכן ביצה כ"א אופה מיו"ט לחול דאינו לוקה משום הואיל דמקלעי אורחים חזי ליה, מ"מ הא בחמץ דבאותו היום הוא דאסור לכל ישראל ולא חזי לאורחים בודאי לוקה לכ"ע.

ומתירץ: אליבא דרבי עקיבא דסבירא ליה ביצה כ"א ע"א דמותר לבשל ביו"ט אף לבהמה, לכן אפשר שהיו מותרים אז לאפות כיון דחזי להאכיל לבהמה, ואף דחמץ אסור בהנאה מ"מ זה ילפינן רק מפסוקים שלאחר מתן תורה, ומלפני זה היה מותר בהנאה, ע"ש עוד כמה תרוצים נפלאים, מעדני אשר בזה מתורץ נמי הקושיא של המנחת שלמה לעיל.

ובמהר"ם חלאוה פסחים קט"ז כתב לתרץ הקושיא מהפסוק, דאי לאו משום דנגאלו וגורשו ולא יכלו להתממה להחמץ עיסתם מותרים היו בחמץ מחרת הפסח שלא נצטוו בפסח מצרים, אלא אותה הלילה לבד ולמחרת היו מותרים בעשיית מלאכה, ולא נאמרה שאר הפרשה אלא על פסח דורות.

ובשו"ת ציץ אליעזר חלק י"ז סימן כ"ד תמה עליו דאיא בגמ' פסחים צ"ו דפסח מצרים היה אסור בחמץ לילה ויום.

והרמב"ן פירש באופן אחר: שאפו אותו מצות, מפני שנצטוו פסוק י"ט "שאר לא ימצא בבתיכם" ואמר "כי גורשו ממצרים" לומר שאפו אותו בדרך בעבור כי גורשו ממצרים, ולא יכלו להתממה לאפות אותו בעיר ולשאת אותו אפוי מצות, ועל כן נשאו אותו בצק ואפו אותו בדרך, טרם יחמץ, ואם כן יהיה פירוש "כי לא חמץ" פסוק ל"ט כי לא יכלו לאכול אותו חמץ, מפני האזהרה שהוזהרו בו. וכן "וישא העם את בצקו טרם יחמץ", שלא רצו להתמתן עד שיחמץ, מפני אזהרת בל יראה י"ג ז' ובל ימצא פסוק י"ט שהוא נוהג כל זמן שהוא בבל יאכל, אפילו בפסח מצרים, שלא היה חמוצו נוהג אלא ביום חמשה עשר.

מדוע מברכים על אכילת מצה ולא לאכול מצה

הרי דבר שאי אפשר לקיים ע"י שליח מברכים בלמ"ד?

קימ"ל אור"ח סימן תע"ה דכשאוכל את המצה בליל פסח מברך המוציא ועל אכילת מצה, עיין במעדני אשר פסח שנת תשס"ח אם שכה לברך המוציא אם אינו יוצא דהויא מצוה הבאה בעבירה.

הנה איתא בגמ' פסחים ז' ע"ב דכל מצוה שאי אפשר לקיים ע"י שליח כשמקיימים אותו מברכים בלא על, אלא בלמ"ד.

יש להקשות: א"כ אכילת מצה שאי אפשר לקיים ע"י שליח, מדוע מברכים על אכילת מצה ולא לאכול מצה, והנה הרמב"ן והר"ן פסחים ז' ע"ב כתבו באמת שצריך לברך לאכול, אבל מ"מ על מנהג העולם קשה, מדוע אין מברכים בלמד לאכול.

איכא כמה תרוצים:

א. מה שמברכין על אכילת מצה, ולא לאכול בלמ"ד, הוא מפני שמוציא בברכה זו את עצמו ואחרים עמו, וכל ברכה שמוציא אחרים עמו צריך לומר על, וכן על אכילת מרור, שכן משמע לשון דעל שצוה אותנו על עשיית מצוה זו, ולשון דלמ"ד אין משמעו אלא על עצמו שצוה אותו לעשות מצוה זו, כך תירץ בלבוס אורח חיים סימן תע"ה סעיף א'.

ובשו"ת אבני נזר אורח חיים סימן שפ"א תמה עליו: דתירוצ זה אינו עולה למנהגינו שכל אחד מברך לעצמו, ואפילו הכי מברכים על אכילת מצה.

ב. לפי שאין משנין לשון תורה בעלותך ט' י"א על מצות ומרורים יאכלהו, כך תירץ בחק יעקב סימן תל"ב.

ובשו"ת אבני נזר אורח חיים סימן שפ"א תמה עליו דמה ענין על מצות, לעל אכילת.

ג. יש ליתן טעם דמברכין על אכילת מצה ומרור לראב"ע דאכילת פסח עד חצות ויליף מגזירה שוה דועברת בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף בלילה הזה דכתיב באכילת פסח עד חצות, והדבר יפלא, שהרי העברה בארץ מצרים היה ברגע חצות ממש, ואיך יליף לאכילת פסח עד חצות, עיין בצל"ח ברכות ט' ע"א שנמי הקשה כן וצריך לומר כיון דאי אפשר לאכול בחצות ממש שאין בו המשך זמן כלל, והמעשה צריך המשך זמן, על כורחך הפירוש שבחצות יהיה כבר הבשר פסח נאכל, וכן במצה דיליף מפסח וכל שכן מרור דכתיב גבי פסח, ואם כן כיון דמצוות מצה ומרור שהביע חצות יהיה כבר נאכל יותר טוב לברך בעל, כך כתב בשו"ת אבני נזר אורח חיים סימן שפ"א.

מדוע מי שפרסיים כופים אותו לאכול מצה ואכל יצא

הרי זה אינו דרך חירות?

איתא בגמ' ראש השנה כ"ח ע"מ א' כפאו פרסיים ואכל מצה יצא.

יש להקשות: מדוע יצא, הרי אין זה דרך חירות, והלא מי שלא כפאו אותו, אלא שרק אכל בלא הסיבה לא יצא וצריך לחזור ולאכול בהסיבה כמבואר בש"ע סימן תע"ב ס"ק ז' א"כ מדוע כאן שאכל בכפייה שזה בודאי אינו דרך חירות יצא, כך הקשה הגרי"ש אלישיב שליט"א בספר הערות על מסכת ראש השנה כ"ח ע"א, וכן בספר מועדים חלק האחרון בלקוטי הערות סימן רנ"ז, ועיין בספר מעדני אשר פרשת ויקרא תשס"ז שהבאתי חידוש בשם שו"ת מהר"י ברונא סימן קס"א ומבא בגליוני הש"ס יומא ל"ט ע"ט וכן בספר עבודת עבודה ע"ז בסופו בקונטרס דברי חן דאע"ג דבכל מצוות אם אינו רוצה לקיימו כופין אותו, אבל על אכילת קדשים אין כופין משום דאכילת קדשים צריך להיות למשחה ולגדולה, ואכילה ע"י כפייה לא היא דרך גדולה.

איכא כמה תרוצים:

א. צריך לומר דהכא איירי בכהאי גוונא שאין צריך להסב כגון תלמיד אצל רבו, כך תירץ בספר הערות להגרי"ש אלישיב שליט"א ראש השנה כ"ח ע"א.

אבל דוחה תרוץ זה: דאפילו פטור מהסיבה, מ"מ אכילה ע"י כפייה לא מקרי דרך חירות.

ב. להכי נקט דווקא כפאוהו פרסיים דדרכם היה לאכול בהסיבה כדאיתא בגמ' ברכות מ"ו ע"ב ואתי שפיר דגם הוא אכל בהסיבה כמותם ולכן יוצא, כך כתב בצפנת פענח על הרמב"ם פרק ו' מהלכות חמץ ומצה הלכה ג'. אבל בספר מועדים וזמנים חלק האחרון בלקוטי הערות סימן רנ"ז הקשה עליו: דעדיין לא מיושב שבכפייה ודאי אין זה דרך חירות ואיך יצא.

ג. הא דאיתא בגמ' דיצא, היינו שיצא מצות עשה דאכילת מצה, אבל אוכל עוד הפעם אח"כ כדי לקיים מצות חירות, כך תירץ בספר מועדים חלק האחרון בלקוטי הערות סימן רנ"ז.

ד. לא מיירי דכפאו בידים, אלא כפאו בדברים לכן הוא דרך חירות, כך תירץ בספר מועדים חלק א' סימן ט"ו.

ה. כמו דתלמיד אצל רבו אין צריך להסב, וכן אשה אצל בעלה, א"כ ה"ה כאן כיון שאימת הפרסיים עליו אין צריך להסב ואין דין דרך חירות, כך כתב בספר הערות להגרי"ש אלישיב שליט"א ראש השנה כ"ח ע"א.

איך מותר לאכול בליל הסדר ב' כזיתים בבת אחת

הרי המצה של רשות מבטל המצה של מצוה?

קימ"ל אור"ח סימן תע"ה ס"ק א' שבליל הסדר יאכל כזית מהעליונה וכזית מהפרוסה וישתדל לכתחילה לאכול אותם ביחד ולא בזה אחר זה.

יש להקשות: במי שמכוין לצאת ידי מצה רק במצה הפרוסה שהיא לחם עוני ואילו על העליונה כוונתו רק לברכת המוציא על לחם משנה והוא אוכל אותם ביחד, איך מותר לעשות כן, הא אתי כזית המוציא והוא רשות ומבטל כזית מצוה והוא חובה, כמו דאמרין בגמ' פסחים קט"ו ע"א דלא לאכול דרבנן ודאורייתא ביחד דאתי דרבנן ומבטל לדאורייתא, כך הקשה בשו"ת מנחת שלמה חלק א' סימן צ"א ס"ק י"ד, וכן בשו"ת התעוררות תשובה חלק א' סימן רס"ז.

איכא כמה תרוצים:

א. סבירא ליה להמחבר דכזית פת היא דאורייתא, א"כ היא שתיהם דאורייתא לכן אין מבטל כזית של המוציא את הכזית של המצה, כך תירץ בשו"ת התעוררות תשובה חלק א' סימן רס"ז.

ב. נראה דכיון שגם העליונה למצה לא שייך ביטול בכהאי גוונא, כך תירץ בשו"ת מנחת שלמה סימן צ"א ס"ק י"ד.

מי שנמצא בבית סוהר בפסח

האם מותר למכור קודם הפסח מנתו של חמץ שמקבל שם?

הנה בשו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן קצ"ה נשאל ביושב בבית האסורים ומקבל מנת חלקו בכל יום לחם, אם מותר לו למכור קודם הפסח הזכות שייגיע אליו בפסח, היינו שערל יקח מנתו, דלפי החוק רק הוא זוכה במנתו ביום שחולקים אותו ולא מקודם, א"כ נמצא שנהנה מחמץ בפסח.

ומסיק לדינא: נראה דלמכור זכותו לאחר זמן איסור או בפסח אסור משום דהוי משתכר באיסור הנאה, דבשלמא קודם זמן איסור לא הוי משתכר באיסור הנאה, דהחמץ לא יכנס כלל לרשות ישראל וישאר תמיד חמצו של עכו"ם, וקודם זמן איסור לא נאסר כלל חמצו של עכו"ם בהנאה, נמצא בשעה שהוא משתכר עדיין אין איסורי הנאה כלל, משא"כ לאחר זמן איסור, דאף חמצו של עכו"ם אסור בהנאה, וכשהוא משתכר על ידי זכותו מאיסור הנאה, זה אסור, דומה למשכיר תנור דקימ"ל אור"ח סימן ת"ג ס"ק ה' דמיירי במשכיר סתם, וכביאור המגן אברהם בס"ק י"א וז"ל דכיון דמשכירו לאפות, וסתם אפייה היינו חמץ א"כ משתכר באיסור הנאה, אף על גב דאפילו לא יאפה העכו"ם כלל מחמת איזו סיבה בהתנור או שיאפה שם מצות, גם כן מחויב העכו"ם ליתן השכר בעד התנור כיון דשכרו סתם, ואפילו הכי כיון דסתם אפייה היינו חמץ מקרי משתכר באיסורי הנאה, הכי נמי כיון דסתם מנות שנותנים בבית אסורים או הצבא הוא חמץ, ואף חמצו של עכו"ם אסור בהנאה, אסור לו להשתכר בפסח באיסור הנאה, אבל קודם זמן איסור מותר.

וכן בשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג' סימן ס' כתב וז"ל ובדבר יושב בבית האסורים ל"ע ונותנים לו בכל יום לחם ועוד מיני חמץ אם מותר לו למכור לערל היושב נמי שם קודם הפסח שהוא יקח מנתו, פשוט לע"ד שמוותר, דכל זמן שלא לקח בידו לא קנה, ומה שצריכין ליתן לו לאכול מחוק המדינה שמאכילין לאלו שיושבין בבית האסורים אינו קנוי לו מצד החוק, דהחוק אינו שיש לו זכות ממון בהלחם שניתן מרכוש המדינה עבור אכילת האסירים שנימא שקנה כבר בדינא דמלכותא גם בלא קנין, אלא דיאכילו אותם מלחם המדינה, ולכן עד שלא הגביה ומשך אותו לא קנה, ואולי במשיכה לא קנה משום שאף המקום שיושב ושוכב אין לו בו שום זכות אף לא זכות שאלה כיון דבע"כ מושיבין אותו לשם בחדרים שלהם, ורק הגביה שקונה גם ברשות הבעלים יקנה. וממילא קודם שנעשה שלו בקנין הרי יכול ליקח מעות.

ובשו"ת מנחת יצחק חלק ד' סימן נ"ו נמי נשאל בזה ומניחו בצ"ע.

האם יש איסור ללמוד בערב פסח כשהגיע זמן הביעור?

הנה בשו"ת שואל ומשיב מהדורה א' חלק ג' סימן רכ"ג כתב הנה נסתפקתי במה דמבואר בגמ' פסחים ד' וכן ק"ל בטוש"ע וכל הפוסקים דאסור ללמוד ולעשות שום מלאכה בעת ערב של י"ד שמגיע זמן הביעור, איך הדין בבקר בעת שמגיע זמן הביעור למה לא כתבו דאסור ללמוד ולעשות שום דבר דאולי ישמך אחר זמן איסורו ולא מצאתי בהחפזי שיזכירו הפוסקים מזה.

וכותב השואל ומשיב: ואולי כיון דלדידן הבודק צריך שיבטל וא"כ עיקר הביעור והביטול הוא בלילה ואינו מניח רק כדי שיוור מאכלו וא"כ לא חיישינן שמא ישכח מלבער.

מכתבים למערכת

איך יכול להיות שנעני בתים זה בשורה טובה כדי שימצאו כסף הרי נגעי בתים בא על עבירות מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דכתב רש"י דנגעי בתים זה בשורה לפי שהטמינו אמריו מטמנויות של זה בקירות בתיהם כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן, דקשה הרי איתא בגמ' ערכין ט"ז ע"א וביומא י"א ע"ב תניא הנגעים באים על צרת עין, דכתיב ובא אשר לו הבית ותנא דבי ר' שמעאל מי שמויחד ביתו לו שאינו רוצה להשאל כליו לאחרים ואומר שאין לו, הקב"ה מפרסמו כשמפנה את ביתו, א"כ איך יכול להיות שנתנים לו מתנות על העוונות שלו, ותרצתם.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונגן
נראה לציון מה שראיתי בשם השערי אורה שמתרץ עם הרמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ט"ז הלכה ה' שאומר שמי שמספר לשון הרע משתנות קירות ביתו ואם עומד ברשעו משתנים הבגדים שעליו ואם עומד ברשעו משתנה עורו ויצטרע, וא"כ במי שיש לו נגעים בביתו וחוזר בתשובה ואינו עומד ברשעו וזה לשכר של המטמנויות.

הרב יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית
יש לציון דבמשכיל לדוד תיחז דמ"מ בתחילת ביאתן לארץ מיהא לא באו דרך עונש אלא דרך שכר.

מדוע כשמוצא אדם בביתו נגע אסור לומר לכהן שהוא מצא נגע בביתו
מה שהקשתם בשם הראשונים ואחרונים על הא דכתוב בפרשת מצורע ובא אשר לו הבית והגיד לכהן כנגע נראה לי בבית, וברש"י ומקורו במשנה נגעים פרק י"ב משנה ה' אפילו תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי, דקשה מדוע כשיודע בבירור שהוא נגע אסור לו לומר הרי מימלא לא נהיה טמא רק עד שהכהן מטמאו, ותרצתם בעשרה אופנים.

הרב אברהם יוסף פרסטר שליט"א כולל עין בעלוא בית שמש
נראה לציון עוד תירוץ מה דאיתא בספר תפארת יהונתן וזה תכנו דהנה כל ענין הנגעים אין בהם שום טעם ומלהך טבעי, אלא הם ענין נסי ופלא, אכן על פי מהלך הטבעי היה הנגע צריך לבא על האדם בעבור חטאו ועוונותיו אלא שחמל ה' עליו ותחת זאת כילה חמתו על עצים ואבנים, וזה שרמו הכתוב כנגע נראה לי שראוי להיות לי, בא על הבית.

הב"ח מנחם יודא פדר שליט"א ישיבת בעלוא ירושלים
נראה לתרץ, דלכן לא יאמר נגע דאם יאמר נגע ואפילו הכי לא יהא טמא יבאו להקל גם כשהכהן אומר שזה נגע, לכן אמרין דיאמר רק כנגע.

מי שיש לו רק בנות האם חשוב כמת

מה שדנתם במי שאין לו רק בנות האם חשוב כמת.

הרב יוסף מאיר שליט"א ויילאנסבורג
נראה להעיר מדברי הבית שמואל סימן קנ"ד ס"ק י' שכתב להדיא דביש לה בת לא כפינין ליה, משמע דביש לה בת לא חשיב כמת.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שורר שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנייים נא להתקשר למערכת

מי שטמא ב' טומאות האם יכול לטבול טבילה רק על אחת מהם
מה שהבאתם בשם שו"ת אבני נזר ויה דעה סימן רס"ד שנשאל אם יש טבילה לחצאין כגון מי שיש עליו ב' טומאות שהיא טמא טומאת ז' דמת וטומאת ערב דבעל קרוי אם הועילה לו הטבילה לערב שיהיה מותר ליכנס למחנה לילה, וכתב דמהני.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחוקי הדת
הרב מרדכי ברוכזהן שליט"א טבריא
נראה להעיר, דלכאורה הוא משנה מפורשת בסוף פרק ג' דברכות שמהני טבילה לחצאין, ופלא על האבני נזר שלא העיר בזה.

פועל שפוצעו שמוצא כסף בתוך הקיר האם יכול לקחת את זה לעצמו

מה שהקשתם בשם הפנים יפות על הא דכתוב בפרשת מצורע ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם, וברש"י בשורה הא להם שהנגעים באים עליהם לפי שהטמינו אמריו מטמנויות של זה בקירות בתיהם כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן, דיש להקשות איה בשורה היא לבעל הבית שבו הנגע, הרי קמ"ל חושן משפט סימן רס"ח ס"ג, עין תוס' ב"מ כ"ז ע"א, וכן ב"ב נ"ד ע"א חצירו של אדם קונה לו רק בדבר דאסיק אדעתיה שיוכל להיות שיבא, אבל בדבר שאינו רגיל לבא אין חצירו קונה לו, א"כ מטמנויות דזה דבר דלא דאסיק אדעתיה לבעל הבית שזה יהא בקור, א"כ הפועלים שהם ינתנו בדברך כלל אין אדם נותן את ביתו בעצמו, הם יזכו במטמנויות, א"כ איה בשורה היא להם, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי אברהם בן חיים שליט"א דין בבית דין אהבת שלום ירושלים
נראה לתרץ, ע"פ מה דהבאתי בספרנו שו"ת משפטי חיים חלק א' סימן י"ט את שיטת הלבוש שבירושלם לא אומרים את הסברא דלא אסיק אדעתיה, אלא כל שבירושלם וזה גם בדברים דלא אסיק אדעתיה, ולא מדין חצר אלא מדין ירושה והביאו גם בשו"ת עבודת גרשוני סימן צ"ד מימלא לפי זה הכל מיושב כמין חומר, שהרי כל אחד ואחד קיבל על הארץ בירתה וירשה וכמו דברך כלל אין שראוי ירושה לט מאבותינו, ולכן זוכים גם בדבר דלא אסיק אדעתיה.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מאנטשטר
נראה לתרץ, דהרי פועלים נמי חלק מכלל ישראל ולהם נמי נאמר ההבטחה, א"כ זה בשורה טובה להם.

מי שעולה לגדולה האם מרויח בזה שהציבור מדברים עליו לשון הרע

מה שכתבתם בשם החתם סופר לבאר הא דאיתא בגמ' ירושלמי פרק ג' דבכורים הלכה ג' מי שעולה לגדולה מוחלין לו כל עוונותיו, דיש להקשות מה ההסבר שמי שעולה לגדולה מוחלין לו כל עוונותיו, וכי זה חלק מהמשרה, ואולי הטעם שמשמע בני אדם לדבר לעג הרבה על המתמנה פרנס על הציבור, וידוע שכל המדבר על חבירו או עוונותיו נטלים ונתונים למדבר עליו, נמצא דכל עולה לגדולה עוונותיו מחילים כיון שמדברים עליו.

הרב מרדכי טננבאום שליט"א בני ברק
נראה לציון, מה שמפורסם משם מרן החפץ חיים לבאר את הפסוק זאת תורת המצורע בבואו אל הכהן שהכוונה שאת תורת המצורע אשר מדבר לשון הרע, ובדרך כלל מדברים על גדולי ישראל, הכהן אשר יהיה בימים ההם, את תורתו וזכותו יביא אל הכהן, באשר מדבר עליו לשון הרע.

הודעה ובקשה
היות שאנו מתכוונים להוציא לאור מהדורא שלישית מהספר נחלת שבעה ג' נרכי"ם עם מאות הערות חדשות שנתוספו במשך השנים. כמו כן מהדורא שניה לספרי "קיצור נחלת שבעה" ב' נרכי"ם בקשתנו מכל מי שיש בידו הוספות או הערות בדברי הנחלת שבעה או בדברי הקיצור. נא לשלוח הערות בת"ד 422 בני ברק ויהא ליכתי הרבים

בשורה טובה
יצא לאור הספר החשוב
"קיצור נחלת שבעה" (פורמט כ"ס)
נוסחאות ודיני שטרות-אירוסין ונישואין
ושמות אנשים ונשים
ספר יסוד לסופרי שטרות ולרבנים מסדרי קידושין והכתובה
י"ל ע"י הגאון רבי יחזקאל אהרן שוחף שליט"א
חז"ל בבית הוראה מערב בני ברק ומח"ס "הליצה כהלכות"
וראש מכלל מתיבתא לתורה והוראה בהוצאת מכון "שערי הוראה" להפצת הוראה הלכה למעשה מערב בני ברק י"ד 422 בני ברק

ברכת חג פסח כשר ושמוח
לרבני המערכת המזכים את הרבנים לתורמים הנכבדים המזכים את הרבנים למפיעים הנכבדים המזכים את הרבנים לבעלי דפוס הדיר המזכים את הרבנים לרכזי המערכת המזכה את הרבנים ולרבנות הקוראים ולכל עם ישראל

גליון זה נודב ע"י ידידינו בעלי דפוס הדר שיחיו לזיכוי רבנות לרגל חג הפסח יהא רעווא שבזכות זיכוי רבנות ירוו נחת מכל יוצי"ח ויצליחו בכל אשר יפנו

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרבני הרב מאיר יעקב ברנט שליט"א דאש הקהל דחסידי ערלוי לעילוי נשמת אמו מרת איידל בת מאיר יעקב ע"ה נפטרה כ"ב ניסן תשכ"ה ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב אליקים שרגא שפירא שליט"א ירושלים לרגל שמחת הולדת בתו תחי' במוז"ט יהא רעווא שבזכות זיכוי רבנות ירווה נחת מכל יוצי"ח ויצליחו בכל אשר יפנה

גליון זה נודב לעילוי נשמת זקנתי האשה החשובה מרת חיה טוביא בת הרב חיים יעקב קאפיל ע"ה נפטרה י"ד ניסן תשכ"ו ת.נ.צ.ב.ה.